

Pekeprat hver dag!

Eksempler på tematavler



Vis bruk av ASK i vanlige aktiviteter

Mennesker som bruker alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) trenger et miljø der deres uttrykksform blir brukt, for å lære. På samme måte som at barn lærer å snakke fordi vi rundt snakker med dem, lærer mennesker som bruker ASK av å se, høre, oppleve og erfare deres uttrykksform i bruk. De har behov for at vi rundt er gode språkmodeller.

Å bruke ASK behøver ikke være planlagt i detalj, det er viktig å legge opp til at dere «bare kan gjøre det», det vil si:
BRUK ASK NÅR DET ER MULIG.

Det betyr at å bruke ASK i vanlige, daglige aktiviteter både vil føre til at du kan få lett tilgang på øve-situasjoner, og det blir lettere å gjennomføre fordi du får mange muligheter til å øve.

Her er det samlet en del hverdagslige situasjoner og laget forslag til ord og kategorier som er nyttig å bruke i samtale. Dette er kun et utgangspunkt, og ment som inspirasjon. Alle mennesker er forskjellige og har bruk for forskjellig vokabular. Vokabularet dere bruker til pekepratingen må gjenspeile hvordan rutinene og aktivitetene ser ut for dere. Ta for eksempel morgenen. For noen er morgenen et mareritt,

for morgenfuglene derimot kan det være dagens høydepunkt. Hvilket ordforråd man har behov for vil nok se forskjellig ut i disse to scenarioene.

Situasjonene som vises fram her er en blanding av rutiner, utendørsaktiviteter og innendørsaktiviteter. De viser fram hvilke kommunikative funksjoner man kan ha behov for i disse situasjonene. Du har kanskje andre rutiner og aktiviteter? Hensikten med dette heftet er ikke å lage ferdige maler. Ønsket er at dere kan bruke eksemplene som hjelp på veien til å lage tematavler som rommer deres rutiner, aktiviteter og vokabular.

Hvis du ser at en eller flere tematavler kan fungere for dere, så skriver du de ut og setter i gang.

Malene er inspirert av «The AAC Coach», som dere kan finne på Facebook.

Innhold

[Intro modellering](#)

[Tematavler](#)

[Morgenrutine](#)

[Kle på](#)

[Måltid](#)

[Gå på tur](#)

[Butikk](#)

[Kjøkkenet](#)

[Se på TV](#)

[Skrive e-post](#)

[Videochat](#)

[Musikk](#)

[YouTube](#)

[Fotballkamp](#)

[Bade](#)

[Kveldsrutine](#)

Tematavler

I dette heftet finner dere eksempler på tematavler med grafiske symboler.

Tematavlene er laget i programmet «InPrint» og bruker Widgit-symbol.

Dette er ment som eksempel. Dere må benytte den programvaren, og det symbolsystemet som dere har.

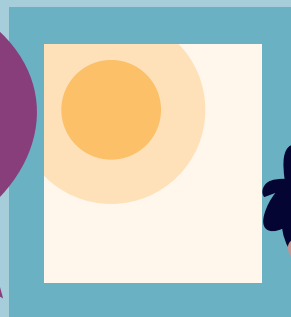
Da disse tematavlene ble lagd, tok vi utgangspunkt i at de fleste ordene skulle tilhøre kjernevokabularet, ord som vi benytter ofte og som er nyttige i mange situasjoner. På den måten sikrer vi at de kan brukes i ulike situasjoner. Dette bygger på en tanke om at hvis personen kan et kjernevokabular vil han eller hun høyst sannsynlig oppnå en raskere kommunikasjon. For å bygge opp under muligheten for å kunne uttrykke seg raskt er det forsøkt å ha et mønster på hvor de forskjellige ordklassene er plassert. For eksempel er pronomen på disse eksemplene, alltid til venstre. Spørreordene er samlet på midten og nederst til høyre finner man «ferdig» og «mer» på alle tavlene. Dette vil gjøre det lettere å automatisere pekepratingen.

Når vi skal modellere pekeprating er det noen punkt det er nyttig å ha tenkt litt på. Blant hva trenger man å bruke språket sitt til? Hvis vi viser ulike hensikter med bruken av språket vårt, så kan vi gi den andre ideer på hvordan han eller hun kan gjøre det. Et annet punkt er hvilket språklig utviklingsnivå personen du skal modellere for, ligger på nå? Altså: Hva kan han eller hun nå? Når vi modellerer, skal vi ligge litt foran. Det betyr at hvis den personen du snakker med er på et språklig nivå der han eller hun naturlig vil benytte ett ord, må du bruk to, og tre ord. Hvis personen har mulighet for å uttrykke seg med tre ord, må du kunne modellere med fire og fem ord.

Vi har laget eksempler på tavler i 12, 20 og 35 ord.

Be om noe

Vil spise. Trenger sokker.
Få børsten. Få drikke.
Vil ha frokostblanding.
Melk.



Kommentere

Ser bra ut. Du er rask.
Supert. Det er godt.
Kjipt. Trøtt. Deilig ute.
Skole snart.



Gi hverandre beskjeder

Stå opp. Send meg.
Nå drar vi. Ta på.
Vask hender/ansikt.
Børste hår.
På med sko.

Klage

Vil ikke skole.
Trenger sove.
Kjipt å stå opp.
Gå bort.
Være alene.

Stille spørsmål

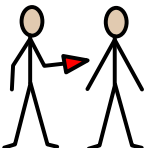
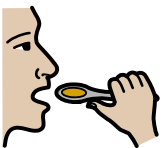
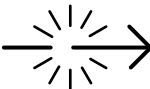
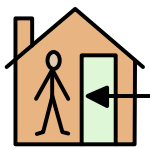
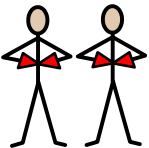
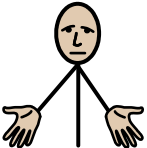
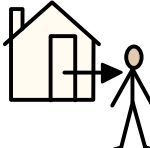
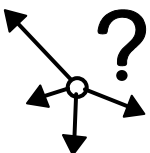
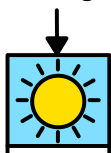
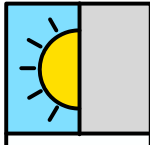
Sovet godt?
Skjer i dag?
Hva skal vi spise?
Hvor er?

Morgenrutine

MODELLERE ASK: Morgenrutine

Kommentere	Be om noe	Gi hverandre beskjeder	Klage	Stille spørsmål
• Ser bra ut • Du er rask • Supert • Det er godt • Kjipt • Trøtt • Deilig ute • Skole snart	• Vil spise • Trenger sokker • Få børsten • Få drikke • Vil ha frokostblanding • Melk	• Stå opp • Send meg • Nå drar vi • Ta på • Vask hender/ ansikt • Børste hår • På med sko	• Vil ikke skole • Trenger sove • Kjipt å stå opp • Gå bort • Være alene	• Sovet godt? • Skjer i dag? • Hva skal vi spise? • Hvor er?

MORGENRUTINE

jeg 	sove 	børste 	når? 	drar 	trøtt 	rask 
du 	stå opp 	spise 	skjer? 	inne 	dårlig 	stopp 
vi 	ta på 	trenger 	hva? 	ute 	bra 	snart 
vil 	vaske 	få 	hvor? 	i dag 	kult 	mer 
ikke 	pusse tenner 	kan 	hvorfor? 	morgen 	deilig 	ferdig 



Gi hverandre beskjeder

Ta på. Ta av. Må vaskes.
Hent jakken. Må skifte.
På med bukse. Se!
Hjelp meg.

Be om noe

Vil ha blå. Gi meg.
Vil ha solbriller.
Trenger varmere.
Legg bort.

Kommentere

Ser bra ut. Kul. Ny.
Snart for liten. For stor.
Perfekt. Oj! Skitten.
Din favoritt. Den klør.
Æsj Liker.
Liker ikke.

Stille spørsmål

Hva vil du ha på?
Hvor er sokkene?
Er den ren/skitten?
Hva er favoritten?
Hvilken vil du ha?
Hvorfor?
Hvorfor ikke?
Er jeg kul nå?
Var den fin?

Kle på

MODELLERE ASK: Kle på

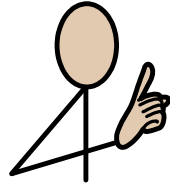
Kommentere	Be om noe	Stille spørsmål	Gi hverandre beskjeder
• Ser bra ut • Kul • Ny • Snart for liten • For stor • Perfekt • Oj! • Skitten • Din favoritt • Den klør • Æsj • Liker • Liker ikke	• Vil ha blå • Gi meg • Vil ha solbriller • Trenger varmere • Legg bort	• Hva vil du ha på? • Hvor er sokkene? • Er den ren/skitten? • Hva er favoritten? • Hvilken vil du ha? • Hvorfor? • Hvorfor ikke? • Er jeg kul nå? • Var den fin?	• Ta på • Ta av • Må vaskes • Hent jakken • Må skifte • På med bukse • Se! • Hjelp meg

KLE PÅ

jeg



må



ikke



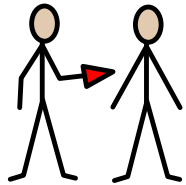
klør



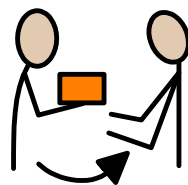
kul



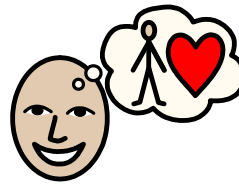
du



gi



liker



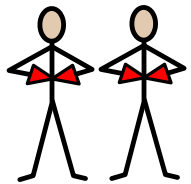
bra



skitten



vi



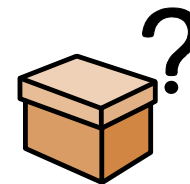
kan



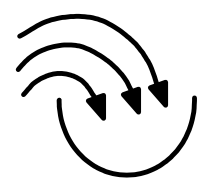
hvorfor



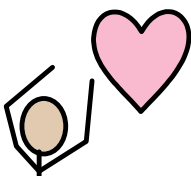
hva



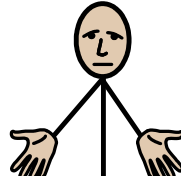
mer



vil



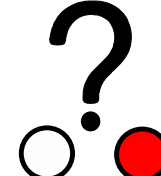
trenger



hvorfor



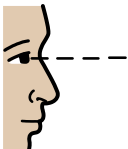
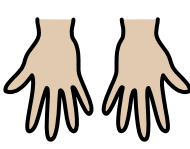
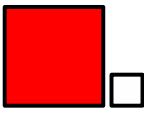
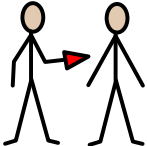
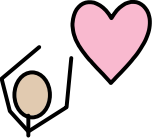
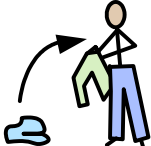
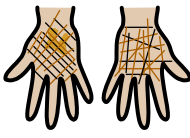
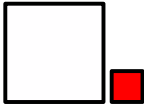
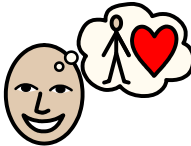
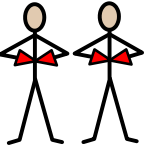
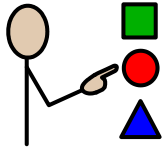
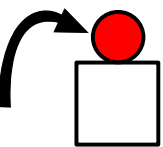
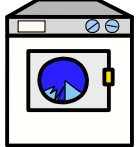
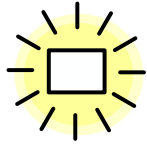
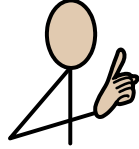
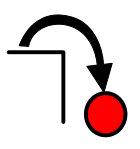
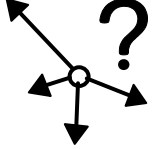
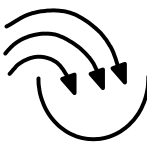
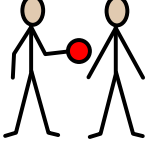
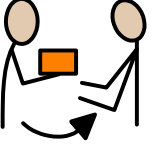
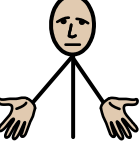
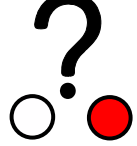
hvilken



ferdig



KLE PÅ

jeg 	ser 	kan 	ikke 	ren 	stor 	æsj 
du 	vil 	kle 	den 	skitten 	liten 	liker 
vi 	velge 	på 	spørre 	vaskes 	klør 	ny 
min 	må 	av 	hvor? 	hva? 	bra 	mer 
din 	gi 	trenger 	hvorfor? 	hvilken? 	kul 	ferdig 

Dele noe fra dagen din

Ingenting. Kjedelig.
Møtte en morsom hund.
Lang dag. Mye å gjøre. Tur.
Trene. Snakket med ...
Lese bok. Ringe til ...

Kommentere på det du spiser

Nam. Æsj. Ikke godt.
Godt. Lekkert. Mett.
Tørst. Yndlingsmat.
Spennende.
Smaker godt. Sulten!
Takk! Sterkt!

Stille spørsmål

Hva skal vi spise?
Har vi dessert? Vil du ha ...?
Kan du sende?
Hva trenger du?
Hvem skal rydde?
Hvordan har du hatt det?
Hva har du opplevd?



Måltid

MODELLERE ASK: Måltid

Dele noe fra dagen din	Kommentere på det du spiser	Stille spørsmål
• Ingenting • Kjedelig • Møtte en morsom hund • Lang dag • Mye å gjøre • Tur • Trene • Snakket med ... • Lese bok • Ringe til ...	• Nam • Æsj • Ikke godt • Godt • Lekkert • Mett • Tørst • Yndlingsmat • Spennende • Smaker godt • Sulten! • Takk! • Sterkt!	• Hva skal vi spise? • Har vi dessert? • Vil du ha ...? • Kan du sende? • Hva trenger du? • Hvem skal rydde? • Hvordan har du hatt det? • Hva har du opplevd?

MÅLTID

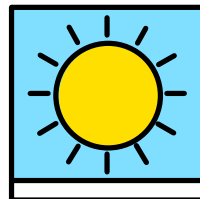
jeg



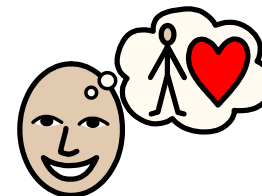
ikke



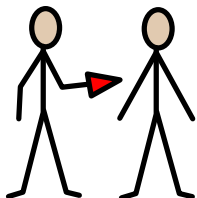
dag



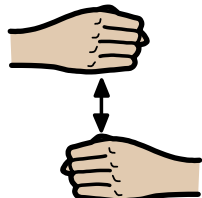
liker



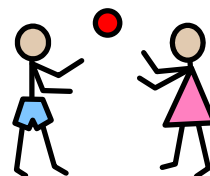
du



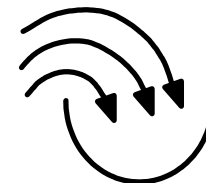
gjøre



leke



mer



kan



hva



ingenting



ferdig



MÅLTID

jeg



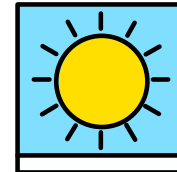
kan



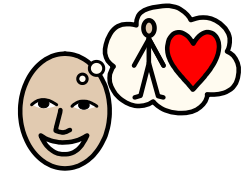
ikke



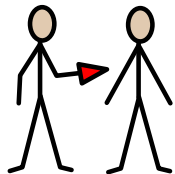
dag



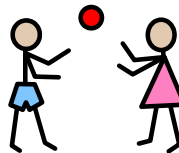
liker



du



leke



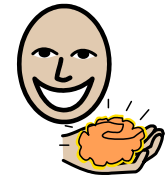
mett



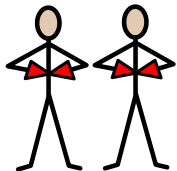
ingenting



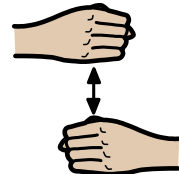
nam



vi



gjør



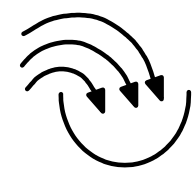
hva



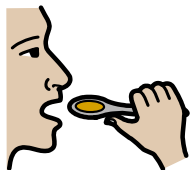
kjedelig



mer



spise



snakke



spørre



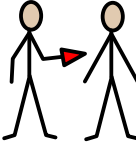
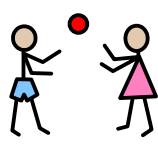
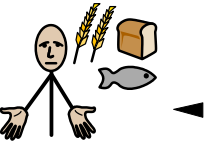
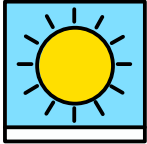
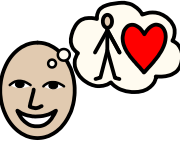
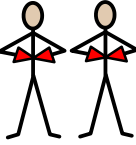
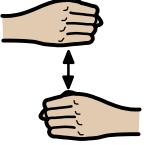
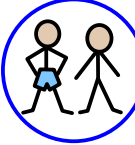
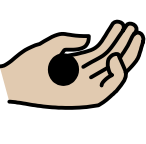
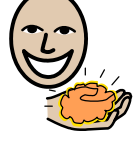
hvem



ferdig



MÅLTID

jeg 	gi 	ikke 	mett 	tørst 	bestemor 	æsj 
du 	vaske 	leke 	sulten 	dag 	venn 	liker 
vi 	hjelp 	gjøre 	hva 	ingenting 	søsken 	takk 
få 	ringe 	kan 	hvem 	morsom 	dessert 	mer 
gå 	snakke 	har 	hvorfor 	kjedelig 	nam 	ferdig 

**Påkalle
oppmerksomhet**

Se! Oj! Der!

Gi hverandre beskjeder

Følg meg. Stopp her.
Kjapp deg. Ro ned tempo.
Kom igjen.

**Kommentere
mens dere går**

Digg vær. Det er kaldt.
Det er mye vind.
Jeg er sliten.
Deilig å være ute.
Det er langt. Se! En fugl.
Gå fortere. Gå saktere. Gøy.
Kjedelig. Liker blomster.
Jeg liker inne/ute.
Jeg liker å gå kort.

Stille spørsmål

Hvor skal vi gå?
Hva er det?
Hvor lenge?
Når er vi ferdig?
Kort? Langt?



Gå på tur

MODELLERE ASK: Gå på tur

Kommentere mens dere går	Påkalle oppmerksomhet	Stille spørsmål	Gi hverandre beskjeder
• Digg vær • Det er kaldt • Det er mye vind • Jeg er sliten • Deilig å være ute • Det er langt • Se! • En fugl • Gå fortere • Gå saktere • Gøy • Kjedelig • Liker blomster • Jeg liker inne/ute • Jeg liker å gå kort	• Se! • Oj! • Der!	• Hvor skal vi gå? • Hva er det? • Hvor lenge? • Når er vi ferdig? • Kort? • Langt?	• Følg meg • Stopp her • Kjapp deg • Ro ned tempo • Kom igjen

GÅ PÅ TUR

jeg



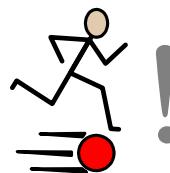
stopp



kaldt



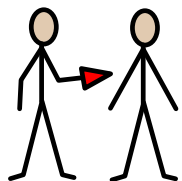
fortere



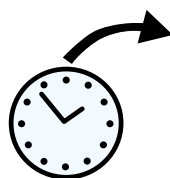
blader



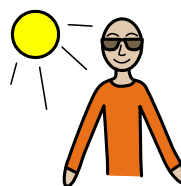
du



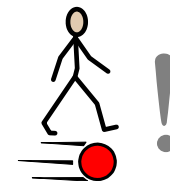
snart



varmt



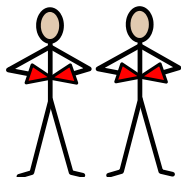
saktere



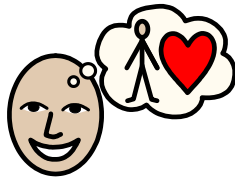
sølepytt



vi



liker



hvorfor?



gøy



mer



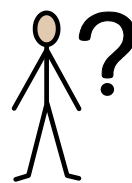
gå



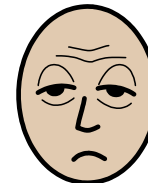
ikke



hvem?



sliten



ferdig

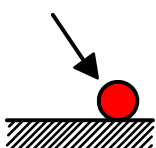


GÅ PÅ TUR

jeg



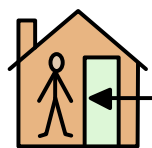
der



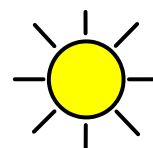
ikke



inne



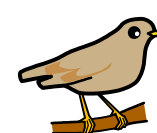
sol



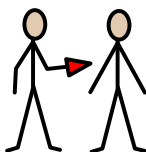
sliten



fugl



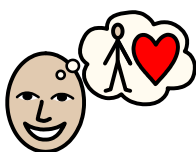
du



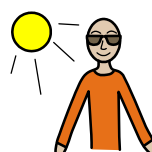
høre



liker



varmt



regn



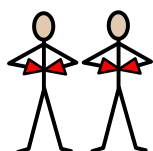
kjedelig



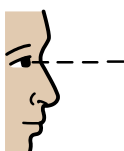
blomster



vi



se



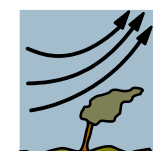
langt



kaldt



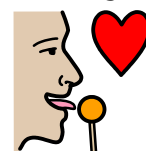
vind



gøy



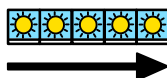
deilig



gå



lenge



kort



hvorfor?



tempo



raskere



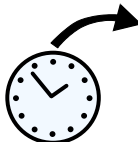
mer



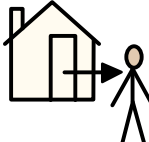
stopp



snart



ute



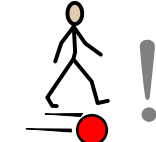
hva?



hvem?



saktere



ferdig



Kommentere

Nam. Liker /Liker ikke.
Den er god. Godt. Lekkert.
Min/ Din favoritt. Det er OK.
Sulten nå. Ikke i dag. Tomt.
Mange. Nok. Vi må huske.
Billig / Dyr. Finner ikke.
Jeg glemte. Utsolgt.
Lang kø/ den køen.
Sulten nå. Urettferdig.
Jeg er lei. Kjedelig.
Tar lang tid.

Be om noe

Jeg vil ha. Kan vi ...?
Kan jeg få ...? Is. Ost.
Kaffe. Chips. Få listen.
Gi meg den.

Stille spørsmål

Hva trenger vi?
Hva skal vi lage?
Hva tenker du?
Hva har du lyst til?
Hvem vil ha ...?
Når skal vi ...?
Hvorfor kan ikke jeg?
Har vi ...?
Kan noen ...?
Kan jeg få ...?
Hvor lang tid?
Når ferdig?
Hvor mange?

Gi hverandre beskjeder

Skrive ned. Ta med ...
Husk. Har vi ...?
Takk. Hente. Finn vogn.
Ta. Trille. Handlevogn.
Kjøpe. Kurv. Pose.
Ikke den. Se!

Dele ideer

Lage kake. Pizza fest.
Vi kan lage ...
Ny middag ...
Invitere. Pynte.
Overraske.



Butikk

MODELLERE ASK: Butikk

Kommentere	Be om noe	Gi hverandre beskjeder	Dele ideer	Stille spørsmål
• Nam • Liker /Liker ikke • Den er god • Godt • Lekkert • Min/ Din favoritt • Det er OK • Sulten nå • Ikke i dag • Tomt • Mange • Nok • Vi må huske • Billig / Dyr • Finner ikke • Jeg glemte • Utsolgt • Lang kø/ Den køen • Sulten nå • Urettferdig • Jeg er lei • Kjedelig • Tar lang tid	• Jeg vil ha • Kan vi ...? • Kan jeg få ...? • Is • Ost • Kaffe • Chips • Få listen • Gi meg den	• Skrive ned • Ta med ... • Husk • Har vi ...? • Takk • Hente • Finn vogn • Ta • Trille • Handlevogn • Kjøpe • Kurv • Pose • Ikke den • Se!	• Lage kake • Pizza fest • Vi kan lage ... • Ny middag ... • Invitere • Pynte • Overraske	• Hva trenger vi? • Hva skal vi lage? • Hva tenker du? • Hva har du lyst til? • Hvem vil ha ...? • Når skal vi ...? • Hvorfor kan ikke jeg? • Har vi ...? • Kan noen ...? • Kan jeg få ...? • Hvor lang tid? • Når ferdig? • Hvor mange

BUTIKK

jeg



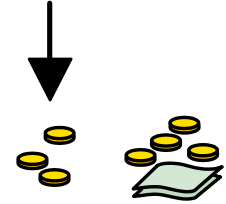
hent



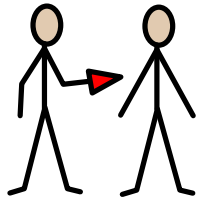
ikke



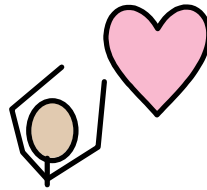
billig



du



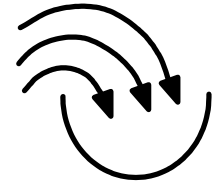
vil



den



mer



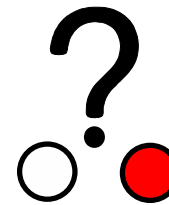
få



bra



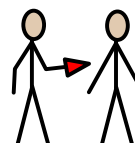
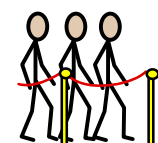
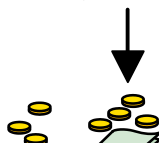
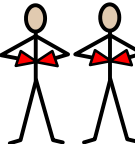
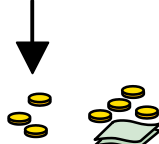
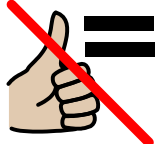
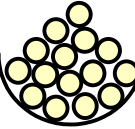
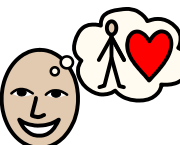
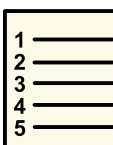
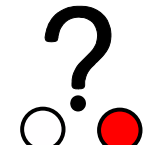
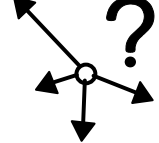
hvilken?



ferdig



BUTIKK

jeg 	ikke 	finn 	to 	lang tid 	tungt 	kjedelig 
du 	den 	kø 	dyr 	lang 	glemt 	vente 
vi 	få 	handlevogn 	billig 	urettferdig 	utsolgt 	mange 
liker 	gi 	liste 	når? 	hvilken? 	favoritt 	mer 
vil 	hent 	pose 	hvor? 	hvorfor? 	god 	ferdig 

Be om noe

Kan jeg få mer?
Lage kjeks!
Trenger noe å drikke.
Sjokolade.

Stille spørsmål

Hva skal vi lage?
Hva trenger du?
Hvem skal gjøre det?

Fortelle hverandre hva dere skal gjøre

Vaske hender.
Lage mer. Smake. Røre.
Steke. Koke poteter.
Sette på. Hente.
Skrelle to til.

Kommentere det du lager

Smaker godt. Nam.
Lukter godt. Liker.
Liker ikke. Rotete.
Æsj. Varmt.
Søtt. Salt.



Kjøkkenet

MODELLERE ASK: Kjøkkenet

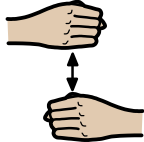
Kommentere det du lager	Be om noe	Stille spørsmål	Fortelle hverandre hva dere skal gjøre
• Smaker godt • Nam • Lukter godt • Liker • Liker ikke • Rotete • Æsj • Varmt • Søtt • Salt	• Kan jeg få mer? • Lage kjeks! • Trenger noe å drikke • Sjokolade	• Hva skal vi lage? • Hva trenger du? • Hvem skal gjøre det?	• Vaske hender • Lage mer • Smake • Røre • Steke • Koke poteter • Sette på • Hente • Skrelle to til

KJØKKENET

jeg



gjøre



ikke



i



sjokolade



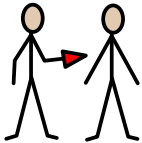
varmt



æsj



du



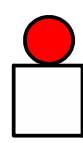
vaske



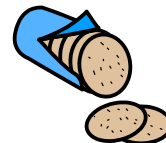
lukte



på



kjeks



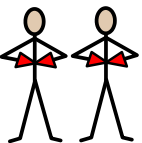
kaldt



godt



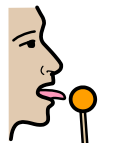
vi



hjelpe



smake



hva



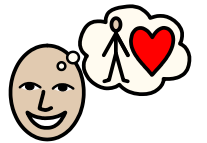
drikke



søtt



liker



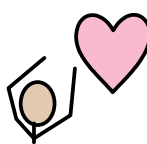
få



lage



vil



hvem



koke



salt



mer



hente



sette



kan



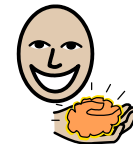
hvorfor



steke



nam



ferdig



Se på TV

Krangle om fjernkontroll

Min. Ikke din.
Få den. Stopp.

Stille spørsmål

Hva syns du?
Hva skjer?
Hvorfor gjør ...?
Hvem skal ...?

Kommentere det du ser

Morsomt. Kjedelig.
Skummelt. Liker.
Ikke bra. Rart. Kult.
Fantastisk.

Fortelle hverandre hva dere gjør

Vil noe annet. Vil mer.
Vil mindre. Hente godteri.
Skru på. Skru av.
Skifte kanal.



MODELLERE ASK: Se på TV

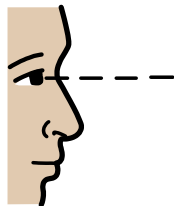
Kommentere det du ser	Krangle om fjernkontroll	Stille spørsmål	Fortelle hverandre hva dere gjør
• Morsomt • Kjedelig • Skummelt • Liker • Ikke bra • Rart • Kult • Fantastisk	• Min • Ikke din • Få den • Stopp	• Hva syns du? • Hva skjer? • Hvorfor gjør ...? • Hvem skal ...?	• Vil noe annet • Vil mer • Vil mindre • Hente godteri • Skru på • Skru av • Skifte kanal

SE PÅ TV

jeg



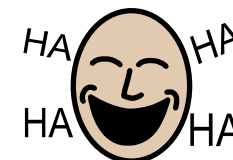
ser



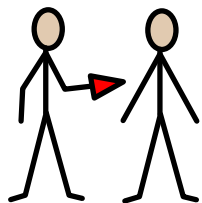
ikke



morsomt



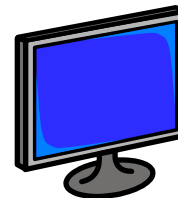
du



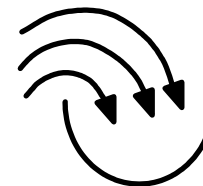
hører



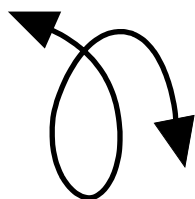
TV



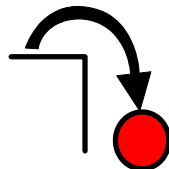
mer



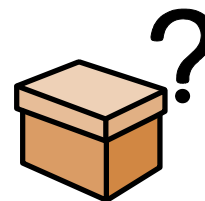
skru



av



hva



ferdig

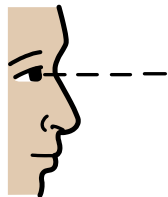


SE PÅ TV

jeg



ser



ikke



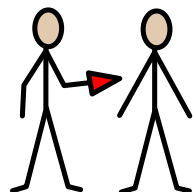
TV



morsom



du



høre



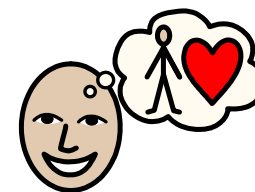
få



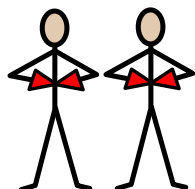
fjernkontroll



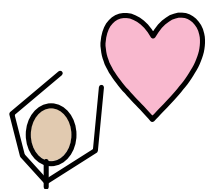
liker



vi



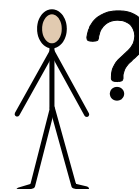
vil



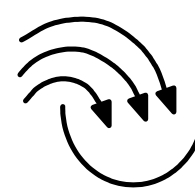
den



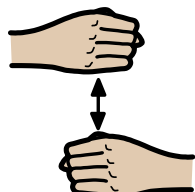
hvem



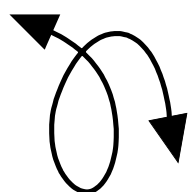
mer



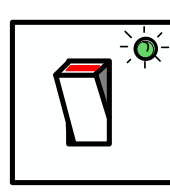
gjør



skru



på



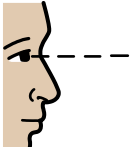
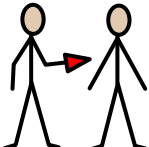
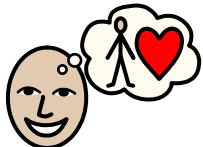
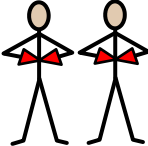
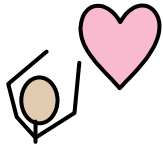
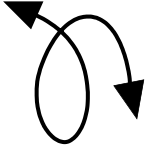
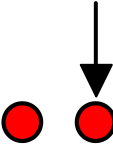
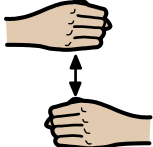
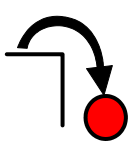
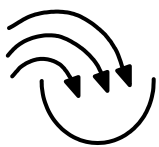
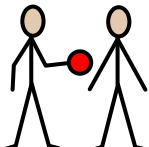
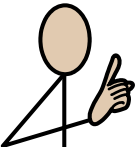
hvorfor



ferdig



SE PÅ TV

jeg 	ser 	få 	ikke 	stopp 	TV 	morsomt 
du 	hører 	hente 	den 	bra 	fjernkontroll 	liker 
vi 	vil 	skru 	spørre 	annet 	kjedelig 	fantastisk 
min 	gjør 	av 	hvem 	rart 	skummelt 	mer 
din 	skal 	på 	hva 	hvorfor 	kult 	ferdig 

Fortelle hva du har gjort

Var på tur. Spiste taco.
Så film. Snakket med.
Var på skolen. Så kamp.
Var på butikken.
Bygde med klosser.
Leste bok.

Kommentere

Kjedelig dag. Gøy. Noe må skje.
Det var gøy. Jeg lo. Godt. Ondt.
Gleder meg. Gruer meg. Det liker jeg.
Det liker jeg ikke. Mamma. Pappa.
Søster. Bror. Plagsom.
Morsom. Rar.

Stille spørsmål

Hvordan har du det?
Hva gjør du?
Besøke meg/deg?
Se film?
Når?
Hva syns du?
Gjøre noe sammen?
Høre musikk?
Ring meg?
Gå på butikken?
Vil du?

Start og avslutning

Til. Hei. Hallo. Yo. Hola.
Heisann. Kjære. Fra. Ha det.
Hilsen. Vennlig hilsen.

Komme med forslag

Vi kan. Se film.
Ha fest.
Leke sammen.
Spise ute.

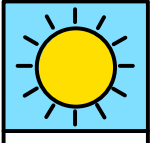
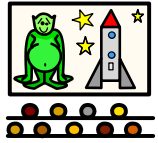
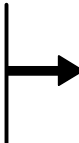
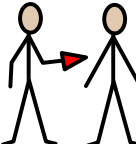
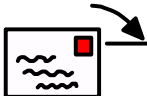
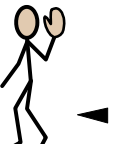
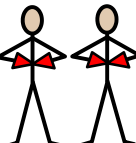
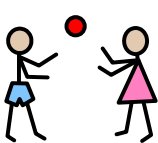
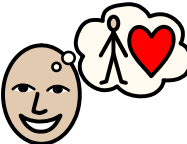
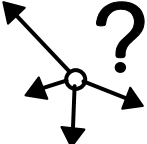
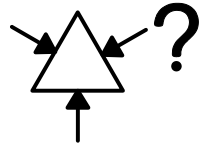
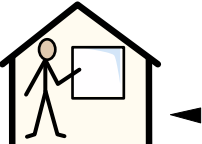


Skrive e-post

MODELLERE ASK: Skrive e-post

Start og avslutning	Kommentere	Stille spørsmål	Komme med forslag	Fortelle hva du har gjort
• Til • Hei • Hallo • Yo • Hola • Heisann • Kjære • Fra • Ha det • Hilsen • Vennlig hilsen	• Kjedelig dag • Gøy • Noe må skje • Det var gøy • Jeg lo • Godt • Ondt • Gleder meg • Gruer meg • Det liker jeg • Det liker jeg ikke • Mamma • Pappa • Søster • Bror • Plagsom • Morsom • Rar	• Hvordan har du det? • Hva gjør du? • Besøke meg/deg? • Se film? • Når? • Hva syns du? • Gjøre noe sammen? • Høre musikk? • Ringe meg? • Gå på butikken? • Vil du?	• Vi kan • Se film • Ha fest • Leke sammen • Spise ute	• Var på tur • Spiste taco • Så film • Snakket med • Var på skolen • Så kamp • Var på butikken • Bygde med klosser • Leste bok

SKRIVE E-POST

jeg 	hei 	ikke 	gøy 	dag 	film 	fra 
du 	til 	gjøre 	kjedelig 	besøke 	musikk 	ha det 
vi 	kjære 	fortelle 	spørre 	ringe 	leke 	hilsen 
familie 	liker 	kan 	hvor? 	hva? 	snakket 	mer 
skrive 	vil 	den 	hvordan? 	når? 	skolen 	ferdig 

Kommentere

Kjeder meg. Det er gøy.
Fint å se deg. Ser bra ut.
Lei meg. Morsomt. Kult.
Hmm. Forstod ikke.
Mikrofon av. Hørte ikke.

Høflighetsfraser

Glad i deg.
Hvordan går det?
Savner deg.
Ha en fin dag.
Takk for praten.
Snakkes snart?

Stille spørsmål

Hvordan har du det?
Hva gjør du?
Se film?
Når?
Hva syns du?
Familien det bra?
Sees når?
Høre musikk?

Gi hverandre beskjeder

Skrupå. Ring venn.
Snakke med bestefar.
Skrupå. Jeg få se.
Hør på meg. Min tur.
Større bilde.

Fortelle hva du har gjort

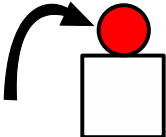
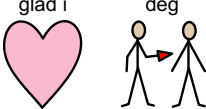
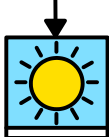
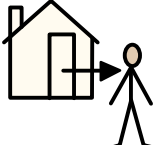
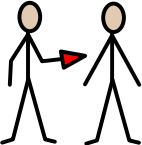
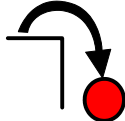
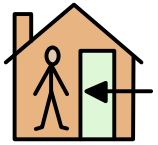
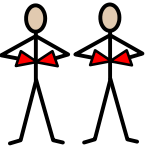
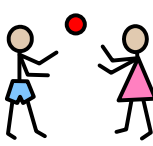
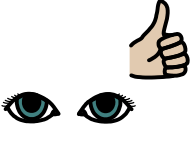
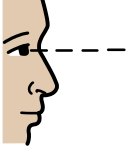
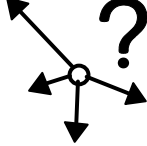
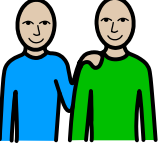
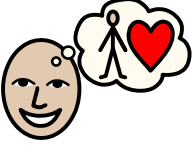
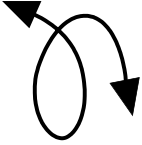
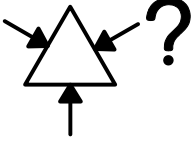
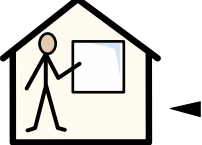
Var på tur. Spiste middag.
Så TV. Leste bok. Skolearbeid.
Spilte spill. Det er regn.
Varmt ute. Hørte gøy musikk.
Mamma danset.

Videochat

MODELLERE ASK: Videochat

Kommentere	Høflighetsfraser	Stille spørsmål	Gi hverandre beskjeder	Fortelle hva du har gjort
• Kjeder meg • Det er gøy • Fint å se deg • Ser bra ut • Lei meg • Morsomt • Kult • Hmm • Forstod ikke • Mikrofon av • Hørte ikke	• Glad i deg • Hvordan går det? • Savner deg • Ha en fin dag • Takk for praten • Snakkes snart?	• Hvordan har du det? • Hva gjør du? • Se film? • Når? • Hva syns du? • Familien det bra? • Sees når? • Høre musikk?	• Skru på • Ring venn • Snakke med bestefar • Skru opp • Jeg få se • Hør på meg • Min tur • Større bilde	• Var på tur • Spiste middag • Så TV • Leste bok • Skolearbeid • Spilte spill • Det er regn • Varmt ute • Hørte gøy musikk • Mamma danset

VIDEOCHAT

jeg 	ringe 	ikke 	på 	glad i deg 	i dag 	ute 
du 	mikrofon 	forstår 	av 	trist 	musikk 	inne 
vi 	høre 	fortelle 	spørre 	savner 	leke 	fint 
familie 	se 	den 	hvor? 	hva? 	tur 	mer 
venn 	liker 	skru 	hvordan? 	når? 	skolen 	ferdig 

Be om noe

Ikke den. En gang til.
Ny sang. Skru opp. Ned.
Av. På. Danse. Raskere.
Spille trommer.

Avslutte

Jeg er ferdig. Stopp.
Sliten. Ondt i hodet.
Gjøre det etterpå.
Kjedelig.

Kommentere musikken

Jeg liker det. Liker ikke. Konge.
Den er rar. Dårlig sang.
Morsom dans. Du er morsom.
Min favoritt. Elendig. Kult. Ikke kult.
Gammel sang. Høyt. Lavt.

Stille spørsmål

Hva liker du?
Hvilken er din favoritt?
Hva syns du?



Musikk

MODELLERE ASK: Musikk

Kommentere musikken	Be om noe	Stille spørsmål	Avslutte
• Jeg liker det • Liker ikke • Konge • Den er rar • Dårlig sang • Morsom dans • Du er morsom • Min favoritt • Elendig • Kult • Ikke kult • Gammel sang • Høyt • Lavt	• Ikke den • En gang til • Ny sang • Skru opp • Ned • Av • På • Danse • Raskere • Spille trommer	• Hva liker du? • Hvilken er din favoritt? • Hva syns du?	• Jeg er ferdig • Stopp • Sliten • Ondt i hodet • Kjedelig • Gjøre det etterpå

MUSIKK

jeg



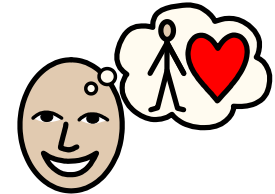
stopp



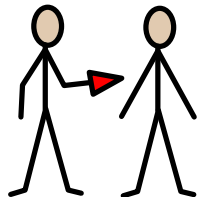
ikke



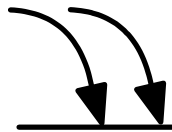
liker



du



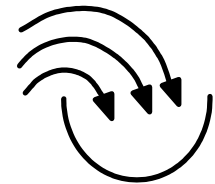
igjen



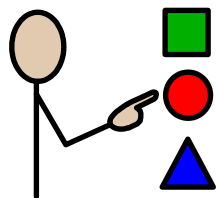
den



mer



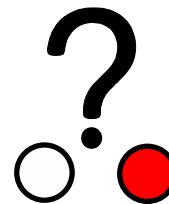
velge



musikk



hvilken?



ferdig



MUSIKK

jeg



stopp



ikke



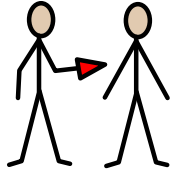
musikk



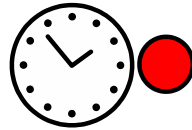
morsom



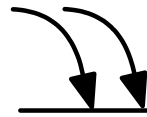
du



etterpå



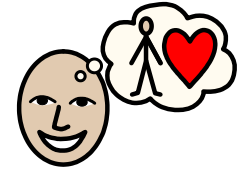
igjen



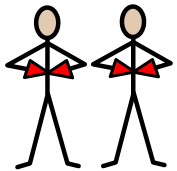
dans



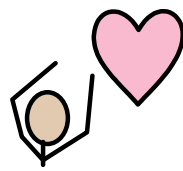
liker



vi



vil



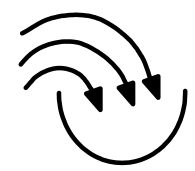
den



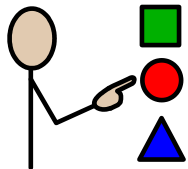
hvilken?



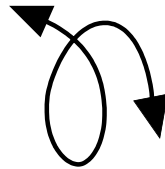
mer



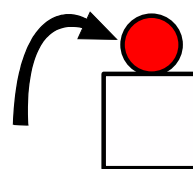
velge



skru



på



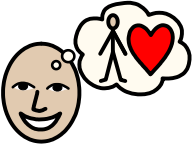
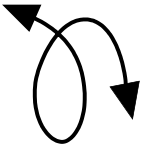
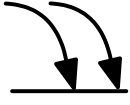
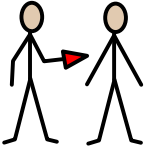
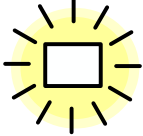
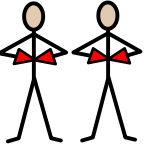
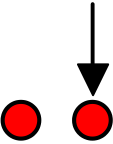
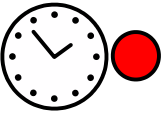
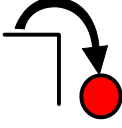
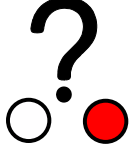
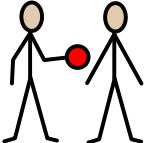
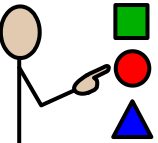
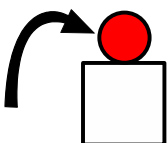
hvorfor?



ferdig



MUSIKK

jeg 	liker 	skru 	igjen 	favoritt 	morsomt 	raskere 
du 	vil 	opp 	ny 	rart 	dårlig 	stopp 
vi 	ikke 	ned 	gammel 	annet 	kult 	etterpå 
min 	den 	av 	hvilken? 	hvorfor? 	musikk 	mer 
din 	velge 	på 	hva? 	sliten 	dans 	ferdig 

Stille spørsmål

Hva gjør ... Hvem skal ...
Hvorfor vil ... Hva skal vi søke opp?
Hva liker du? Hva skjer?
Hva nå? Hvem skal ...?

Klage

Å, nei! Kjedelig.
Høyt. Lavt. Dårlig.

Fortelle hva dere skal gjøre

Stopp det. Skru på. Skru av.
Noe annet. Skifte. Bytte.
Jeg vil velge. Din tur. Min tur.
Se en gang til.

Snakke om det du ser

Vil høre sang. Se på dyrene.
Musikk video. Playdooh.
Favoritt show. Se på biler.
Vil se på sminke. Nye leker.

Kommentere

Se på det. Han er gal.
Morsomt. Liker. Liker ikke.
Det er kult. Jeg vil. Rart.
Fantastisk. Hun gjør...
Vakkert. Fint.



YouTube

MODELLERE ASK: Youtube

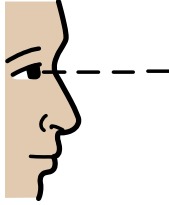
Kommentere	Klage	Snakke om det du ser	Stille spørsmål	Fortelle hva dere skal gjøre
• Se på det • Han er gal • Morsomt • Liker • Liker ikke • Det er kult • Jeg vil • Rart • Fantastisk • Hun gjør... • Vakkert • Fint	• Å, nei! • Kjedelig • Høyt • Lavt • Dårlig	• Vil høre sang • Se på dyrene • Musikk video • Playdooh • Favoritt show • Se på biler • Vil se på sminke • Nye leker	• Hva gjør • Hvem skal... • Hvorfor vil... • Hva skal vi søke opp? • Hva liker du? • Hva skjer? • Hva nå? • Hvem skal ...?	• Stopp det • Skru på • Skru av • Noe annet • Skifte • Bytte • Jeg vil velge • Din tur • Min tur • Se en gang til

YOU TUBE

jeg



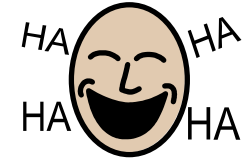
ser



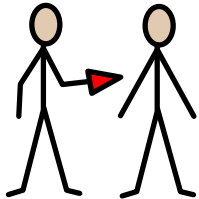
ikke



morsomt



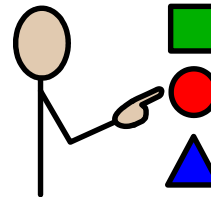
du



hører



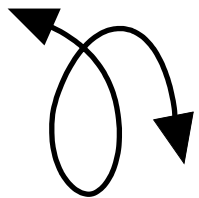
velge



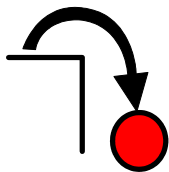
mer



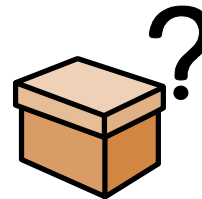
skru



av



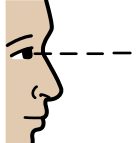
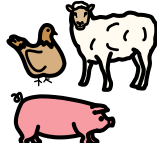
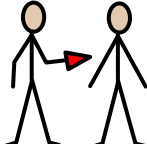
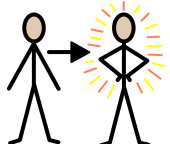
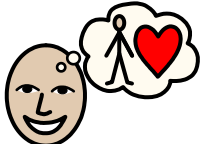
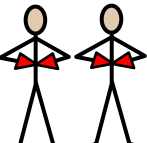
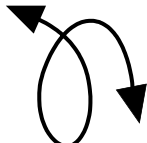
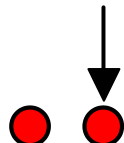
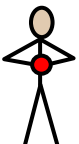
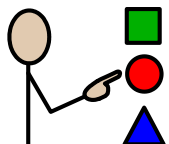
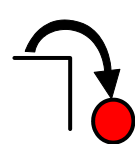
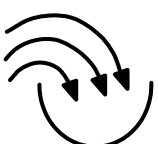
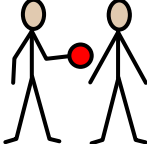
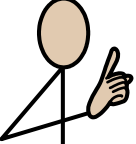
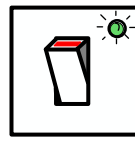
hva



ferdig



YOU TUBE

jeg 	ser 	kan 	ikke 	stopp 	dyr 	morsomt 
du 	hører 	skjer 	den 	bra 	sminke 	liker 
vi 	vil 	skru 	spørre 	annet 	musikk 	fantastisk 
min 	velge 	av 	hvem 	rart 	dårlig 	mer 
din 	skal 	på 	hva 	hvorfor 	kult 	ferdig 



Fortelle hvordan man har det

Jeg er nervøs. Gøy. Fryser.
Jeg er tørst/sulten. Favoritt.
Liker lag/spiller.
Liker ikke motstanderlag/
spiller.

Kommentere kampen

Dårlig. Dum dommer. Idiotisk.
Konge. Favorittspiller/lag.
Rævva. Det ble mål. Vi leder.
Bytt ut. Frispark. Snart mål.

Stille spørsmål

Vinner vi?
Din favorittspiller?
Hvem skårte?
Han/hun?
Hadde dommeren rett/feil?
Hvorfor?
Ta bilde?
Frispark?

Fotballkamp

MODELLERE ASK: Fotballkamp

Kommentere kampen	Fortelle hvordan man har det	Stille spørsmål
• Dårlig • Dum dommer • Idiotisk • Konge • Favorittspiller/lag • Rævva • Det ble mål • Vi leder • Bytt ut • Frispark • Snart mål	• Jeg er nervøs • Gøy • Fryser • Jeg er tørst/sulten • Favoritt • Liker lag/spiller • Liker ikke motstanderlag/spiller	• Vinner vi? • Din favorittspiller? • Hvem skårte? • Han/hun? • Hadde dommeren rett/feil? • Hvorfor? • Ta bilde? • Frispark?

FOTBALLKAMP

jeg



nervøs



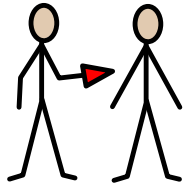
ikke



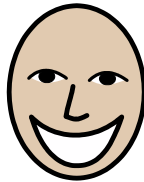
spiller



du



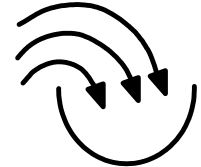
glad



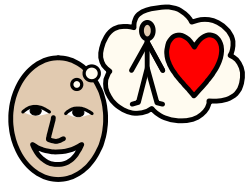
riktig



mer



liker



bra



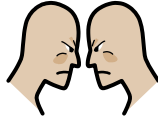
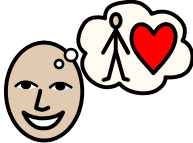
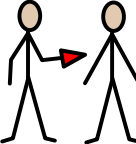
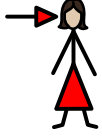
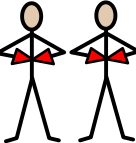
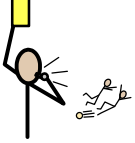
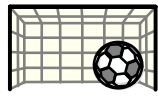
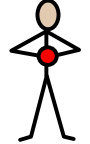
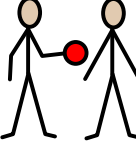
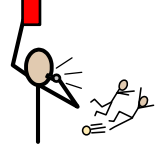
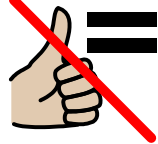
hvilken?



ferdig



FOTBALLKAMP

jeg 	han 	motstander 	vinne 	liker 	nervøs 	konge 
du 	hun 	favoritt 	tape 	ikke 	dårlig 	glad 
vi 	dommer 	mål 	når? 	riktig 	bra 	snart 
min 	spiller 	frispark 	hvem? 	feil 	kult 	mer 
din 	lag 	kort 	hvorfor? 	bilde 	urettferdig 	ferdig 

Kommentere

Skitne føtter. Lukter. Ekkelt.
Godt. Vann. Kaldt. Varmt.
Såpe i øynene. Gøy. Å nei.
Du er dum. Ren.
Liker. Ikke.

Snakke om det du gjør

Skru på. Hopp opp i.
Gå inn. Av med vannet.
Vaske hår. Vaske føtter.
Hjelpe. Jeg kan. Ferdig.
Hopp ut. Gå ut av.
Ta håndkle. Plaske.
Sprute. Skylle.
Dusje.

Stille spørsmål

Er du klar?
Hva var ...?
Når gjorde du ...?
Hvor lenge ...?
Hvor er ...?
Hvorfor plasker ...?
Hva skal vi gjøre
etterpå?

Be om noe

Trenger håndkle. Vil ha leker.
Boblebad. En gang til. Vil leke.
Mer vann. Gi meg det.
Skru på dusjen.



Bade

MODELLERE ASK: Bade

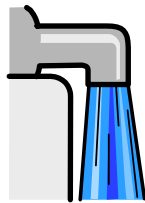
Kommentere	Snakke om det du gjør	Be om noe	Stille spørsmål
• Skitne føtter • Lukter • Ekkelt • Godt • Vann • Kaldt • Varmt • Såpe i øynene • Gøy • Å nei • Du er dum • Ren • Liker • Ikke	• Skru på • Hopp opp i • Gå inn • Av med vannet • Vaske hår • Vaske føtter • Hjelpe • Jeg kan • Ferdig • Hopp ut • Gå ut av • Ta håndkle • Plaske • Sprute • Skyll • Dusje	• Trenger håndkle • Vil ha leker • Boblebad • En gang til • Vil leke • Mer vann • Gi meg det • Skru på dusjen	• Er du klar? • Hva var ...? • Når gjorde du ...? • Hvor lenge ...? • Hvor er ...? • Hvorfor plasker ...? • Hva skal vi gjøre etterpå?

BADE

jeg



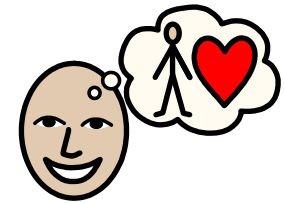
vann



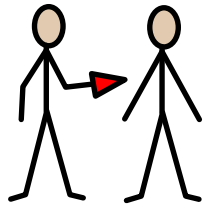
ikke



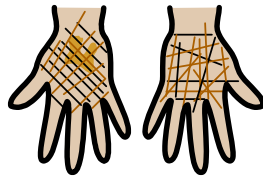
liker



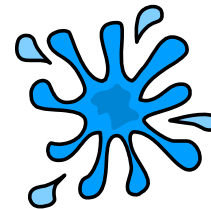
du



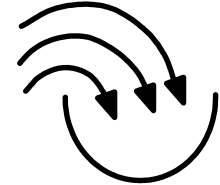
skitten



plaske



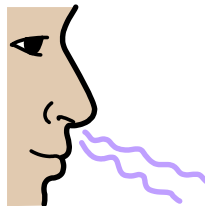
mer



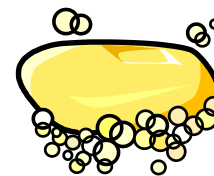
bade



lukter



såpe



ferdig

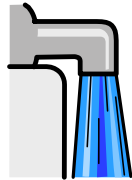


BADE

jeg



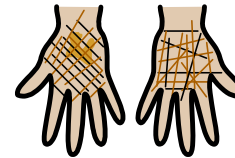
vann



ikke



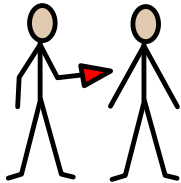
skitten



godt



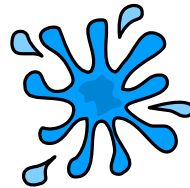
du



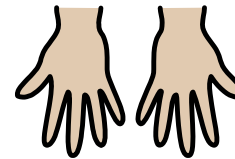
vaske



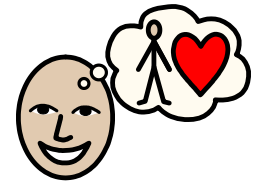
plaske



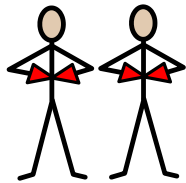
ren



liker



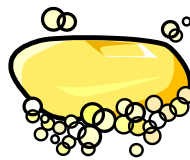
vi



hjelp



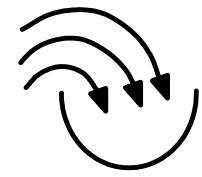
såpe



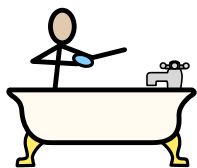
lukter



mer



bade



kan



har



godt



ferdig



BADE

jeg



vaske



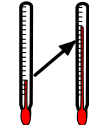
plaske



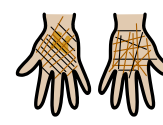
ikke



varmt



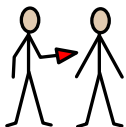
skitten



svi



du



hjelp



bobler



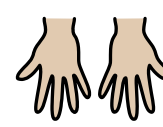
når



kaldt



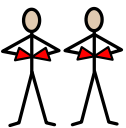
ren



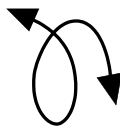
stopp



vi



skru



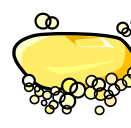
vann



hva



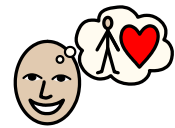
såpe



lukter



liker



bade



av



kan



hvem



ta



godt



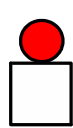
mer



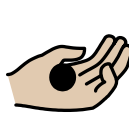
dusje



på



har



tørke



gi



ekkelig



ferdig



Be om noe

Trenger vann. Les mer.
Få kos. Nattaklem.
Skru på nattlys. Av. Teppe.
Hent mamma/pappa.

Stille spørsmål

Hvorfor sove nå?
Skjer i morgen?
Dagen vært?

Klage

Kjipt. Ikke trøtt.
Sliten. Urettferdig.
Tørst. Dum.
Ekkel tannkrem.
Det lugger.

Kommentere

Rene tenner. Yeah!. Du klarte det.
Du er trøtt. Jeg er trøtt. Varm seng.
Myk pute. Favorittbok. Sent nå.
Sovner snart. Kjipt. Bra. Oj.

Gi hverandre beskjeder

På med pysj. Gå på do.
Skru av lyset. Puss tenner.
Spytt ut.

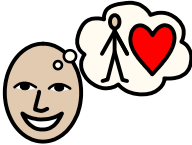
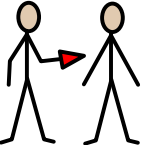
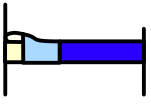
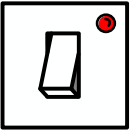
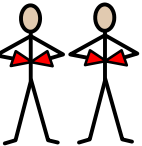
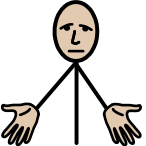
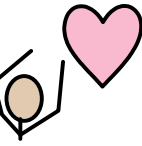
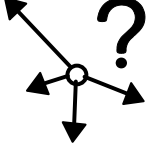
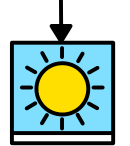
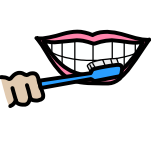
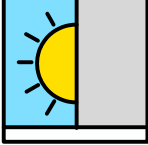
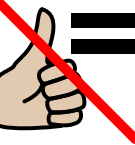
Kveldsrutine



MODELLERE ASK: Kveldsrutine

Kommentere	Be om noe	Gi hverandre beskjeder	Klage	Stille spørsmål
• Rene tenner • Yeah! • Du klarte det • Du er trøtt • Jeg er trøtt • Varm seng • Myk pute • Favorittbok • Sent nå • Sovner snart • Kjipt • Bra • Oj	• Trenger vann • Les mer • Få kos • Nattaklem • Skru på nattlys • Av • Teppe • Hent mamma/pappa	• På med pysj • Gå på do • Skru av lyset • Puss tenner • Spytt ut	• Kjipt • Ikke trøtt • Sliten • Urettferdig • Tørst • Dum • Ekkel tannkrem • Det lugger	• Hvorfor sove nå? • Skjer i morgen? • Dagen vært?

KVELDSRUTINE

jeg 	sove 	børste 	ikke 	liker 	trøtt 	tørst 
du 	seng 	den 	når 	av 	dårlig 	klem 
vi 	ta av 	trenger 	hva 	på 	bra 	snart 
vil 	vaske 	få 	hvor 	i dag 	kult 	mer 
hent 	pusse tenner 	kan 	hvorfor? 	morgen 	urettferdig 	ferdig 

Alle trenger språk

Alle trenger språk for å utvikle seg. Noen personer kan, på grunn av medfødte tilstander, skader eller sykdom, ikke kommunisere ved hjelp av talespråk. Å kommunisere på andre måter enn gjennom talespråk kalles alternativ og supplerende kommunikasjon, forkortet til ASK.

Når en person skal uttrykke seg ved hjelp av ASK må vi tilrettelegge slik at han eller hun har tilgang på ord. I en oppstart brukes ofte tematavler der ordene vises som grafiske symboler. På tematavler er de grafiske symbolene organisert på et ark, eller en tavle. Når du snakker med en tematavle, omtales det som «pekeprating», du peker og prater samtidig! Ordene du har tilgang til handler alle om samme tema eller situasjon, eller de er hyppig brukte ord som kan benyttes i mange situasjoner (kjerneord). Ved hjelp av en tematavle kan du lett kombinere flere ord.

I dette heftet har vi tatt utgangspunkt i noen hverdagslige situasjoner, og laget forslag til kategorier og ord som kan være nyttige i samtaler i de situasjonene. Deretter har vi laget eksempler på hvordan tematavler med de ulike ordene kan se ut. Dette er ment som en inspirasjon slik at dere kan lage egne tematavler som rommer deres rutiner, aktiviteter og vokabular.

Her kan du lære mer:
www.statped.no/ask